

For det første at oplyse Folketinget om indholdet og betydningen af H.C. Hansens samtaler med den daværende amerikanske ambassadør i november 1957. For det andet at redegøre for, hvorledes spørgsmålet efterfølgende blev reguleret med notevekslingen den 31. maj 1968 mellem den danske og den amerikanske regering. Denne noteveksling sætter et punktum.

Lad mig kort gentage hovedpunkterne i redegørelsen.

Daværende stats- og udenrigsminister H.C. Hansen udtalte den 29. maj 1957 i Folketinget om et eventuelt tilbud om atomammunition til Danmark, at »skulle et sådant tilbud komme til at foreligge, er det ud fra de foreliggende forudsætninger regeringens opfattelse, at det ikke bør modtages.«

Den 1. maj 1958 præciserede H.C. Hansen denne politik. Han sagde, »at vi under de nuværende omstændigheder ikke var rede til at acceptere atomsprængladninger eller mellemdistanceraketter på dansk territorium.«

Denne politik blev i løbet af 1960'erne gentaget af skiftende regeringer både i Folketinget og i den offentlige debat i almindelighed. Den 22. januar 1968 – dagen efter, at den amerikanske B 52-bombemaskine med fire brintbomber styrtede ned ved Thule – blev atompolitikken gentaget i offentlige udtalelser af daværende statsminister Jens Otto Krag og daværende udenrigsminister Hans Tabor. Det blev ved den lejlighed klart understreget, at Danmarks atompolitik også gælder for Grønland.

Det var disse udtalelser, der fik USA til at protestere. Fra amerikansk side henviste man til, at H.C. Hansen i sit dokument af 18. november 1957 havde accepteret USA's fortolkning af forsvarsaftalen af 1951. Det var den amerikanske opfattelse, at 1951-aftalen gav USA ret til at oplagre atomvåben i Grønland.

Om oplagringsspørgsmålet kan jeg tilføje, at den amerikanske ambassade den 13. juli i år overbragte en erklæring fra den amerikanske regering, som er baseret på en samlet gennemgang af databaser med mere, og som skal betragtes som en definitiv afklaring fra amerikansk side.

Sammenfattende tegner sig nu det billede om oplagring af atomvåben i Grønland, at der i to perioder har været stationeret atomvåben på Thulebasen. Det drejer sig om perioden fra februar 1958 og 8 måneder frem og perioden fra december 1959 til sommeren 1965. Det blev fra amerikansk side understreget, at alle atomvåben

er returneret til USA, og at USA ikke har haft atomvåben stationeret i Grønland siden sommeren 1965.

Kort efter VKR-regeringens tiltræden 6. februar 1968 indledtes forhandlinger med USA om en tillægsaftale til den dansk-amerikanske overenskomst af 1951 om forsvaret af Grønland. Formålet var at opnå enighed om en aftale, der i folkeretlig form sikrede, at atomvåben ikke blev placeret i Grønland, heller ikke i grønlandsk luftrum. Resultatet blev en aftale i form af en noteveksling den 31. maj 1968.

Med sin redegørelse af 29. juni 1995 har regeringen ikke ønsket at gøre sig til dommer over historien. Det er ikke regeringens opgave, det er ingen regeringers opgave. Det overlader vi til historikerne.

Regeringens ønske om størst mulig åbenhed i Thulesagen har ført til, at regeringen har anmodet Dansk Udenrigspolitisk Institut – DUPI – om at udarbejde en hvidbog om USA's overflyvninger af Grønland med atomvåben og Thulebasens rolle i den forbindelse.

Hvidbogen skal redegøre for USA's overflyvninger af Grønland med atomvåben, for Thulebasens rolle i den forbindelse samt for de faktiske hændelser, herunder den danske beslutningsproces i perioden. Hvidbogen skal søge at sætte disse forhold ind i en historisk ramme. Sagen skal ses i sammenhæng med den sikkerhedspolitiske situation, der gjorde sig gældende dengang. Et vigtigt aspekt er Thulebasens betydning for, hvad man kan kalde den geostrategiske balance.

Hvidbogen skal omhandle perioden fra den 16. maj 1945 til den 31. maj 1968, det vil sige fra det tidspunkt, hvor Rigsdagen på sit første ordinære møde efter Danmarks befrielse meddelte samtykke til baseaftalen af 9. april 1941 mellem den danske gesandt i Washington og den amerikanske regering, og indtil notevekslingen mellem Danmark og USA om den dansk-amerikanske aftale om forsvaret af Grønland.

Formanden for bestyrelsen for Dansk Udenrigspolitisk Institut har peget på, at DUPI ved behandlingen af spørgsmål, der har deres udgangspunkt inden for kommissoriets tidsramme, men som strækker sig derudover, også vil kunne berøre aspekter, der ligger efter den 31. maj 1968. En sådan mindre udvidelse af tidsrammen har regeringen ingen indvendinger imod.

Regeringen ser frem til at modtage hvidbogen fra Dansk Udenrigspolitisk Institut.